Glas zaveznikov

Leto II - Št. 335 — *Informacijski dnevnik A. I. S.* — Cena 4 lire

TRST, ponedeljek 22. julija 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 Telefon st. 93354 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Plačljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

Stališče Jugoslavije o tržaškem statutu

Izjava dr. Aleša Baeblerja: „Jugoslavija potrebuje Trst, Trst pa Jugoslavijo“

Predložitev štirih točk

BEOGRAD, 22. julija — Pariški dopisnik «Tanjuga» je poslal naslednji dopis: Pomočnik jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Aleš Baebler je podal 18. julija na seji posebne komisije sveta zunanjih ministrov stališče Jugoslavije v zadevi tržaškega statuta.

V začetku govora je Baebler, hoteč odstraniti vsak nesporazum, poudaril, da nastop jugoslovanskega delegata pred to komisijo nikakor ne pomeni, da Jugoslavija sprejme sklepe zunanjih ministrov štirih velesil o vprašanju Trsta ter o italijansko-jugoslovanski meji.

Baebler je nato navedel celo vrsto argumentov, ki popolnoma opravičujejo jugoslovansko stališče za priključitev celotne Julijske krajine. Podrobno se je ustavil pri zgodovini Trsta od srede 18. stoletja in je navedel veliko število primerov, ki kažejo, da je mesto Trst, njegovo pristanišče ter njegovo industrijsko področje ustaritev ljudstva njegovega zaledja, predvsem Slovencev in Hrvatov. Baebler je nadaljeval, da v tej dobi ni bilo nikake vrste italijanskih kapitalov v Trstu. V industriji tega mesta so bili predvsem naloženi avstrijski in jugoslovanski kapitali. Italijanski kapital, ki mu danes pripisujejo tolikšen pomen v Trstu, so naredili z razlastitvijo jugoslovanskih in tržaških podjetij.

Govoreč o načrtu za internacionalizacijo Trsta je Baebler naglasil dejstvo, da kakšnega pristanišča ni mogoče postaviti pod mednarodno suverenost samo za to, da bi služilo istočasno potrebam raznih držav.

V ta namen je Baebler omenil, da so vse države, ki so poleg Jugoslavije najbolj zainteresirane na vprašanju Trsta, to je Češkoslovaška, Poljska, Madžarska, Ukrajina, Albanija in Romunija, izjavile, da bi bila iz mednarodnega stališča najpravičnejša rešitev, da bi prišel Trst pod jugosolvansko suvernost, in da bi ta suverenost na najboljši način ščitila njihove koristi. Iz tega razloga — je dodal Baebler — ima Jugoslavija tudi po mednarodnem pravu vse pravice do Trsta.

Z gospodarskega stališča — je nadaljeval — bi moralo področje, ki kaki državi ni potrebno, je pa potrebno drugi državi, po pravici biti pod suverenost zadnje. Italija je bila udeležena pri prometu Trsta samo s 3,6%, ker ni potrebovala tega pristanišča. Jugoslavija pa potrebuje Trst, ker nima nobenega drugega pristanišča, sposobnega za parnike velike tonaže. «Tanjug» nadaljuje, da je Baebler nato naštel številne primere, v katerih so prebivalci Trsta pokazali svojo voljo, da hočejo živeti z jugoslovanskim zaledjem.

Baebler je nato omenil, da ima Jugoslavija iz varnostnih razlogov pravico zahtevati nadzorstvo nad Trstom, ker so zahodni sosedje skozi stoletja napadali in ogražali jugoslovanske narode. Jugoslavija zahteva le, da ji priznajo isto pravico, ki so jo priznali vsem Združenim narodom, žrtvom napada v drugi svetovni vojni, t. j. pravico do strateško meje proti včerajšnjemu napadalcu. Te meje — je zatrdil Baebler — ne bo mogoče dati Jugoslaviji, če ji ne bo priznana pravica do suverenosti in nadzorstvo nad Trstom.

Baebler je nato v številnih primerih pokazal, da Jugoslavija potrebuje Trst, kakor Trst potrebuje Jugoslavijo. Jugoslavija je glavni trg za industrijske izdelke Trsta in more dobavljati surovine, ki jih potrebuje mesto, kakor les, premog, živino, žito in mnoge druge stvari.

Med Trstom in Jugoslavijo je gospodarska enotnost. Ako bi to enotnost porušili, bi Trst moral brez dvoma pričakovati mnogo večjo krizo od tiste, ki jo je pretrpel v dobi med dvema vojnama. V tem času je Italija spremenila Trst v središče vojne industrije za napadalne vojne, ki jih je nameravala izvesti. To se ne bo moglo več ponoviti, je rekel, ker je demilitarizacija Trsta v interesu vseh zaveznikov.

Baebler je nato govoril o predlogu za rešitev tržaškega vprašanja, ki ga je izročila jugoslovanska vlada svetu zunanjih ministrov. To je znani predlog, naj postane Trst član jugoslovanske federacije s posebni statutom, ki naj ga jamči mirovna pogodba. Po tem načrtu bi italijanski prebivalci Trsta uživali vse pravice, ker bi kot večina predstavljati v republiki element prvega reda. Zagotovljen bi bil tudi porast Trsta, ker bi mu skupni gospodarski obstoj z drugimi deli Jugoslavije zagotovil zadosten trg. Koristi drugih narodov v zaledju Trsta bi bile zagotovljene z ustanovitvijo svobodnega pristanišča pod mednarodno upravo.

Baebler je naštel vse razloge, ki ovirajo Jugoslavijo, da bi sprejela pariški načrt za Trst in je povzel jugoslovansko stališče v naslednjih štirih točkah:

1) Jugoslavija priznava posebni značaj tržaškega področja, meni pa, da je prebivalstvo Trsta zrelo in sposobno, da se samo vlada;

2) Jugoslavija meni, da je treba demokratska načela in ustanove v polni meri primeniti v statutu področja Trsta.

3) Trst je neločljivo zvezan z Jugoslavijo in zato mora statut zagotoviti enotnost med svobodnim ozemljem in Jugoslavijo, kateri je treba priznati pravico imenovati guvernerja Trsta in uživati izvestne privilegije, zlasti gospodarske, ki bi sčasoma zadoščali potrebam Trsta samega.

4) Jugoslavija — zaključuje Baeblerjevo poročilo — je pod gori omenjenimi pogoji pripravljena pristati na to, da bi bilo področje Trsta postavljeno pod zaščito Varnostnega sveta Združenih narodov.

ANGLEŽI O MADŽARSKI

London, 22. julija

Angleško parlamentarno odposlanstvo, ki je obiskalo Madžarsko, je izdalo poročilo. Glavne točke so: vladna koalicija, ki je zdaj na vladi, je bila izvoljena demokratsko in jo preveva napredni duh. Politično premirje pa niso vedno upoštevali te so bili na levi in desni poizkusi za politični pritisk. Radio, tisk in prebivalstvo uživajo politično svobodo v znatni meri.

ČEHOSLOVAKI V MOSKVI

Moskva, 22. julija

V Moskvo so prispeli češkoslovaški ministrski predsednik Klement Gottwald, zunanji minister Masaryk in tajnik zunanjega ministra Klementis. Istočasno je prispel tudi sovjetski veleposlanik v Češkoslovaški, Zorin. Na osrednjem letališču so jih sprejeli podpredsednik sovjetske vlade in zunanji minister Molotov, namestnik zunanjega ministra Višinski, podpredsednik moskovskega sovjeta Parjenov in mestni poveljnik Moskve general Sinilov. V teku dneva je imel predsednik sovjetske vlade Stalin razgovor z ministrskim predsednikom češkoslovaške republike. Zunanji minister Molotov je bil navzoč pri sprejemu.

FRANCO OBSOJA POLITIČNE NASPROTNIKE

DIPLOMATI NA RAZPRAVI

Madrid, 22. julija

Vojaško sodišče v mestu La Coruna je izreklo dve smrtni obsodbi in tri odsodbe na 30 let zapora na razpravi proti 57 komunistom, obtoženim tajnega delovanja. Med najznamenitejšimi pojavami na procesu je bila učiteljica Enrica Blanco, obsojena na 30 let. Obsodbe so bile izrečene po 12 urnem neprekinjenem posvetu. Smrtne obsodbe so izrekli proti Ramonu Videru Geadi in Juliju Nietu Lopezu. Marcelino Villares, eden izmed obsojencev na 30 let, je urugvajski državljan. Konzularni zastopnik Urugvaja je prisostvoval razpravi in poslal glavnemu kapetanu pismo z izjavo, da je obtožba proti Villaresu popolnoma političnega značaja in ne kriminalnega. Tudi konzularni zastopniki Združenih držav, Kube in Anglije so bili navzoči na razpravi. Izrekli so še nadaljnih 52 obsodb z zaporno kaznijo od 2 do 1 leta.

GRŠKI ANARHISTI

PREJEMAJO NAVODILA IN OROŽJE IZ TUJINE

Atene, 22. julija

Ko je govoril o vrsti nedavnih spopadov med vladnimi četami in oboroženimi tolpami v severni in srednji Grčiji, je minister javnega reda Epir Theotokis izjavil na tiskovni konferenci v Atenah, da so razlogi za mišljenje, da dobivajo grški anarhisti navodila in orožje iz tujine. Dodal je, da hočejo ekstremni levičarski anarhisti zaradi svojih političnih namenov prikazati Grčijo v objemu državljanske vojne. Theotokis ni hotel povedati imena držav, ki pošiljajo orožje v Grčijo, toda dodal je, da «brez dvoma izvira orožje iz nekaterih držav, ki so še do nedavna bile naši sovražniki.»

Veličastna stavba vrhovnega sodišča Združenih držav v Washingtonu.

SPOMINSKA MAŠA

London, 22. julija

Okoli 300 oseb, nekateri v jugoslovanskih, poljskih in britanskih uniformah, drugi v črnih oblekah, je včeraj v tukajšnji srbski pravoslavni cerkvi sv. Save prisostvovalo spominski službi božji za generalom Dražo Mihajlovičem, bivšim četniškim voditeljem, ki so ga zadnjo sredo ustrelili kot izdajalca in vojnega zločinca v Beogradu. Med prisotnimi so bili štirje člani bivše jugoslovanske vlade v izgnanstvu, ki jih je sodišče, ki je obsodilo Mihajlovića, v odsotnosti obsodilo na skupno 61 let ječe. Poljski pravoslavni škof Sava je opravil službo božjo in pel je zbor poljskih vojakov. Zastopana sta bila tudi bivši kralj Peter in kraljica-mati.

SMRT ZA ČRNOBORZIJANCE

Pariz, 22. julija

Francoska vlada je odobrila predlog ministra za prehrano Yvesa Fargesa smrtno kazen za največje črnoborzijance.

REORGANIZACIJA SOVJETSKE VOJSKE IN MORNARICE

Moskva, 22. julija

Po končanj vojni sta sovjetska vojska in mornarica zdaj v dobi reoganizacije. Razvijajo močne kampanjo za pojacitev propagande komunistične stranke med vojsko. Disciplinski zakonik, ki so ga uvedli z nedavnimi spremembami, hoče okrepiti disciplino s povečanjem odgovornosti poveljnikov in s potrditvijo potrebe po brezpogojni poslušnosti in ideji, da je služiti v oboroženih silah Sovjetske zveze ena izmed največjih časti. Sovjetski tisk často zatrjuje, da bodo vse oddelke vojske, mornarice in letalstva, ki imajo veliko nalogo braniti sovjetsko domovino, okrepili in izpopolnili.

NOVI PREDSEDNIK

Praga, 20. julija

V četrtek so za predsednika narodne ustavodajne zbornice izvolili bivšega predsednika začasne narodne zbornice Jožefa Davida.

Byrnes o Bolgariji

USA ne odobravajo nobenega vladnega ustroja

brez političnih svoboščin

Angleška izjava

Washington, 22. julija

Poročevalec zunanjega ministrstva je prikazal tisku nekatera vprašanja o Bolgariji z ozirom na izjave bivšega bolgarskega zunanjega ministra Petka Stainova o zastopstvu njegove države na pariški mirovni konferenci.

Kakor poročajo, je Stainov izjavil, da je mnenja, da bi morali sedanjo koalicijsko vlado pod vodstvom Kimona Georgijeva povabiti na mirovno konferenco, da izrazi stališče Bolgarije ter nato podpše mirovno pogodbo. Dejali so, da temelji Stainov zaključek na poročilih neuradnih odposlancev nedavne bolgarske misije v Parizu, na podlagi katerih so se zavezniške vlade prepričale o zmožnosti sedanje bolgarske vlade, da prevzame obveznosti v imenu bolgarskega naroda in da mu zagotovi mir.

Da se razjasni položaj, je poročevalec zunanjega ministrstva spomnil na razgovor, ki je bil v Parizu med Byrnesom in predsednikom bolgarske narodne zbornice Vasilom Kolarovom. O njem je izjavil: «Byrnes se je poslužil prilike, da potrdi prijateljstvo ameriškega naroda do bolgarskega. Zatrdil je, da Združene države nimajo maščevalnih čustev do Bolgarije, čeprav jim je le-ta napovedala vojno.

Byrnes je poudaril veliko važnost, ki jo pripisujejo Združene države zagotovilu civilnih pravic za vse in je dodal, da Združene države ne morejo razumeti ali odobriti nikakega vladnega ustroja, kjer ne dovoljujejo opoziciji imeti tiska, kjer politične aretacije neprenehoma nadaljujejo in kjer ni nobene možnosti za narod, da izrazi svobodno svojo voljo pri volitvah. Byrnes je razen tega dejal, da ni mogel sprejeti Kolarovega zagotovila, da bi tuji dopisniki imeli prve povojne bolgarske volitve za svobodne. Byrnes se je naslonil na Ethridgejevo poročilo, ki je kazalo, da opozicija ni imela polnih pravic.

Byrnes je spomnil Kolarova, da je bil njegov namen pri razpravljanju v Moskvi meseca decembra 1945 ta, da doseže, da bi bili v Bolgariji politični pogoji taki, da bi mogla opozicija imeti polno pravico, da pa se to ni uresničilo.

Ko je Kolarov končno izjavil, da bo imela Bolgarija v treh mesecih svobodne volitve s primernim zagotovilom za ustavodajno zbornico, je Byrnes izrazil svoje zadovoljstvo in izjavil, da je čakal, da bi obljubo izpolnili in da bi odstranili trenotne zapreke normalnih prijateljskih odnošajev, ne samo med bolgarskim in ameriškim narodom, ampak tudi med njihovima vladama.

Londonsko zunanje ministrstvo je objavilo poročilo, v katerem zatrjuje, da izjava predsednika bolgarske zbornice Kolarova po obisku v Parizu med konferenco zunanjih ministrov popolnoma napačno razume čustva vodilnih krogov Velike Britanije do sedanjega bolgarskega režima.

ARGENTINA BREZ DOLGOV

London, 22. julija

Argentinski predsednik general Peron je podal izjave o ukrepih ki imajo namen napraviti državo gospodarsko neodvisno in samozadovoljujočo (avtarkično). Dolgove tujini v dolarjih in frankih bodo odkupili za vrednost 30 milijonov funtov šterlingov.

«Prvič v svoji zgodovini, je izjavil Peron, ne bo Argentina dolžnica niti stotinke tujemu kapitalu ter ima dovolj denarja, da sledi svoji politiki.»

Poudaril je, da tega ukrepa ne smejo tolmačiti za znak nehvaležnosti do tujega kapitala, ki je svoj čas prispeval k razvoju države. To je le naravna posledica dejstva, da je država dosegla gospodarsko in finančno zrelost. «To je pravi trenotek za popolno preureditev argentinskega narodnega življenja», je izjavil general Peron ter zaključil s predvidevanjem, da bo zmanjšanje obrestne mere povečalo industrijski razvoj ter izboljšalo življenjsko raven.

USMRTITEV VOJNEGA ZLOČINCA

London, 22. julija

Arthurja Greiserja, bivšega gauleiterja poljskega Warthelanda, so javno usmrtili v Varšavi. Odkar ga je 9. julija v Poznanju obsodilo poljsko ljudsko sodišče, je Greiser poslal brzojavke papežu, angleškemu veleposlaniku v Parizu Duffu Cooperju, bivšemu angleškemu zunanjemu ministru Edenu in poljskemu ministrskemu predsedniku, da bi ga rešili. Greiserja, ki je bil predsednik svobodnega mesta Gdanska, so obtožili, da je prekršil mednarodno pravo s pripravljanjem Hitlerjevega napada na Poljsko in z množičnimi usmrtitvami Poljakov. Svoječasno je Greiser povzročil veliko senzacijo v tiskovni galeriji Društva narodov v Ženevi, ko je navzočim kazal «osle».

TURŠKE VOLITVE

Nastopilo je tudi 5 opozicijskih strank

London, 22. julija

Včeraj so bile v Turčiji splošne volitve. Prvič odkar so proglasili republiko, se je volitev udeležilo več strank. Vladna stranka je «ljudska republikanska stranka», katere voditelj je predsednik Inenü, medtem ko opozicijo predstavlja demokratska stranka, ki so je ustanovili pred kratkim.

Neka brzojavka iz Carigrada sporoča, da so pokazali kmetje in delavski sloji, ki se nekoč niso zanimali za politične zadeve, živo zanimanje za volitve.

Turška vlada je izdala posebne ukrepe za vzdrževanje reda med splošnimi volitvami. V mnogih primerih je prepovedala prodajo alkoholnih pijač do konca volitev. Zaprli so tudi plesne dvorane.

Carigrad je se vedno pod vojaškimi zakoni, ki so bili med vojno in vojaško poveljstvo je opozorilo, da ne bo trpelo nikakih neredov. Zadnje novice javljajo, da je država mirna, čeprav so nastali krajevni incidenti.

Volitve predstavljajo mejnik v zgodovini turske republike. Glasovanje je bilo neposredno in splošno, namesto da bi bilo omejeno kot v preteklosti.

Volivci — turški državljani nad 22 let — so volili v najlepšem redu. Prevladovale so pri volivnih žarah ženske. V Carigradu, kjer je volilo 520.000 volivcev 23 poslancev, so bile volitve v redu in miru kot tudi drugje.

Gotovo je, da se bo ljudska stranka, ki jo je ustanovil Kemal Ataturk, oče moderne Turčije, vrnila na oblast z veliko večino, toda splošno menijo, da si bo opozicija zagotovila 125 do 150 sedežev.

Izidov volitev v vsej državi ne bodo objavili pred sredo, toda izidi v Carigradu bodo jutri že znani.

Poleg vladne je še 5 opozicijskih strank, toda najmočnejša je demokratska stranka pod vodstvom bivšega ministrskega predsednika Dželal Bayara, ki je predložila 273 kandidatov za 465 sedežev.

To stranko v glavnem podpirajo ljudje v krajih ob obali Črnega in Egejskega morja, ki se bavijo s trgovino in ki stremijo po večji gospodarski svobodi in liberalnejšim ustanovam. Nova narodna zbornica se bo sestala na izredno zasedanje 5. avgusta.

IZGINJATJE V NEMČIJI

London, 22. julija

Radijska postaja v Frankfurtu je naznanila, da je neki visoki častnik ameriških čet v Nemčiji izrazil prepričanje, da sta oba ameriška častnika, ki sta izginila 4. julija, na sovjetskem zasedbenem področju v Nemčiji, čeprav so sovjetske oblasti izjavile, da ju niso mogle izslediti. Častnik je pristavil, da je poziv generala Josefa McNarneya, poveljnika ameriških čet v Nemčiji in ameriškega zunanjega ministra Byrnesa edino sredstvo za dosego izpustitve obeh častnikov. Prej se je razširila vest, da so sovjetske oblasti pridržale oba častnika v pričakovanju, da bodo tudi Sovjeti, ki so bili 16. julija aretirani na ameriškem zasedbenem področju, zdaj izpuščeni in osvobojeni.

NOVA USTAVA V FRANCIJI

London, 22. julija

Parlamentarna skupina francoske socialistične stranke je izjavila, da soglaša s sledečo politiko: Zbornico lahko razpustijo po njenem glasovanju ali pa z ukazom predsednika republike s privolitvijo vlade; posebni organizem bi moral nadzirati ustavni značaj dejanj parlamenta. Levičarsko glasilo «Franc Tireur» se izraža proti načelu, po katerem bi predsednik imel pravico razpustiti parlament, ker bi to moglo postati v rokah odločnega predsednika orožje odpora. List «Combat» pa pravi, ker rabi predsednik sopodpis ministrskega predsednika, je pravica do razpusta parlamenta dejansko v rokah parlamenta samega.

MADŽARSKI RAZPUSTI

London, 22. julija

Madžarski notranji minister (komunist) je razpustil nekatere madžarske mladinske organzacije, med njimi tudi zvezo madžarskih skavtov. Tako izvajajo zagotovilo ministrskega predsednika sovjetskemu predsedniku zavezniškega nadzorstvenega sveta. Politični odbor največjih madžarske stranke malih posestnikov je izdal protest proti nedavnim ukrepom notranjega

USPEŠEN UPOR proti bolivijski vladi

LA PAZ, 22. julija. — *Po uspelem uporu dijakov je nova bolivijska vlada, v kateri so tudi mladi častniki, prisegla. Železničarji so zagrozili s stavko, če ne bodo vse člane narodne stranke odstranili iz vlade.*

Potniki, ki so se pripeljali z železnico v čilsko pristanišče Arica, so izjavili, da je izbruhnila v bolivijski prestolnici La Pazu revolucija.

Iz La Paza so prispele novice o poizkusu, ko so hoteli pretekli teden umoriti finančnega ministra in voditelja narodnega revolucionarnega gibaja Victorja Paza Estenssoro, ki se je v decembru 1943 s pomočjo mladih častnikov polastil oblasti.

Znanega gospodarstvenika Adolfa Gonzalesa, ki je stanoval v isti palači in ki je bil zelo podoben Estenssoru, so umorili s streli, ki so bili namenjeni revolucionarnemu voditelju.

Po poročilih, ki so prispela v Buenos Aires, je bil v Boliviji spopad med dijaštvom in četami, v katerem je bilo ustreljenih nekaj dijakov. V vsej Boliviji so proglasili splošno stavko in preki sod. Brzojavne in telefonske zveze med Buenos Airesom in La Pazom so prekinili.

Bolivijsko veleposlaništvo v Rio de Janeiru je izjavilo, da so dijaški upor zadušili, da ima vlada popolno nadzorstvo nad položajem in da so poročila, na podlagi katerih naj bi proglasili splošno stavko, lažniva.

Med uporom so bili ranjeni v La Pazu namestnik bolivijskega zunanjega ministra polkovnik Pinto, načelnik glavnega stana Barrere in pomočnik ministrskega predsednika polkovnik Pacheco, ko je množica streljala na ministrskega predsednika Villaroela, ko se je pojavil na balkonu vladne palače.

Zarota v Venezueli

Na predvečer odhoda venezuelskega predsednika Romula Betancourta na obisk v Mehiko so aretirali več oseb zaradi soudeležbe v zaroti proti venezuelski vladi. Po poročilu venezuelske vlade so zaroto zasnovali pristaši generala Eleazorja Lopeza Contrerasa, bivšega venezuelskega predsednika, ki je zdaj v pregnanstvu v Kolumbiji.

NACISTOV SE BODO IZNEBILI

Washington, 22. julija

Ameriški zunanji minister je naznanil, da je na potu v Južno Ameriko ameriška ladja, da prepelje v Nemčijo iz juznoameriških republik vse tiste osebe, ki so jih označili kot «nezaželene naciste» in katerih se zdaj te države želijo znebiti. Ladja, ki more vzeti na krov 900 potnikov, bo pristala v Argentini, Urugvaju, Paragvaju, Braziliu, Venezueli, Kolumbiji, Mehiki in Kubi.

OBSODBE V ALBANIJI

Moskva, 22. julija

Sovjetska obveščevalna agencija navaja obvestila albanskega tiska in poroča, da je bil obsojen v Skadru na smrt Alfonz Tracki, ki so ga označili kot «katoliškega duhovnika, ki je prišel v Albanijo po ukazu Vatikana in ki naj bi organiziral vohunsko mrežo». Obsodili so ga zaradi veleizdaje in zaradi prevratnega delovanja v korist drugih držav. Istih obtožb so spoznali za krive se nadaljnjih 21 oseb. Obsojene so bile, da so sodelovale z Italijani in Nemci v času zasedbe in da so organizirale tajno gibanje proti vladi po osvoboditvi. Štiri izmed obtožencev, med njimi Trackija, so obsodili na smrt, tri na dosmrtno ječo, štirinajst pa na zapor od 3-30 let. Agencija dodaja, da so obsodbe že izvršili.

Potovanja italijanskih potikov:

zahodne države, Južna Amerika

Rim, 22. julija

Minister brez listnice Pietro Nenni je izjavil izvršnemu odboru socialistične stranke v Milanu, da se bo italijanska vlada borila za boljše mirovne pogoje.

Ker so mirovni pogoji z Italijo vprašanje volje in koristi velikih zmagovitih narodov je izjavil Nenni, da upa, da bo mirovna pogodba dala Italiji možnost skleniti koristne trgovske pogodbe, ki so potrebne njeni industrijski obnovi in rešitvi gospodarskih vprašanj.

Pri otvoritvi pariške konference bo v francoski prestolnici minister Nenni, ki se bo do takrat vrnil s kratkega potovanja po nekaterih prestolnicah. Nenni bo odpotoval z letalom v Oslo, kjer bo imel razgovore s tamkajšnjim socialističnim zunanjim ministrom. Nato bo šel v Haag z istim namenom in končno v Bruxelles, kjer se bo sestal s Spaakom. Dne 29. julija bo v Parizu, kjer bo imel razgovore s poljskim in češkoslovaškim zunanjim ministrom. Nato pa se bo vrnil v Rim o pravem času, da bo nadomestil De Gasperija, ki bo uradno šel v Pariz. Namen potovanja ministra Nennija je organizirati vrsto odnošnjev z osebami, ki želijo poznati «realne strani italijanskega vprašanja ne samo s teritorialnega vidika, ampak tudi s političnega, moralnega in gospodarskega, o doprinosu Italije k splošnemu evropskemu položaju in k vzpostavitvi resničnega miru na svetu», pravi rimska agencija «Ansa».

Agencija «Ansa» nadalje javlja: Grof Sforza bo pred mirovno konferenco obiskal nekatere prestolnice latinske Amerike, da bo ponesel v te Italiji prijateljske dežele izraz čustev in potrebe Italije. Grof Sforza je v soboto odpotoval iz Rima.

NAGY ODGOVORIL SVIRIDOVU

Budimpešta, 22. julija

Objavili so odgovor madžarskega predsednika Ferenca Nagyja na vprašanje generala Sviridova, predsednika zavezniškega nadzorstvenega sveta. V tem odgovoru zagotavlja, da bodo razpustili mladinske madžarske skavtske organizacije, kakor tudi nekatere mladinske katoliške organizacije. Dovolili jim bodo, da se znova združijo le pod demokratskimi voditelji. Odstranili bodo voditelje mladinskega gibanja malih posestnikov ter bodo pismeno povabili katoliški kler, naj preneha z gonjo proti sovjetski vojski in Sovjetom. Na zahtevo po aretaciji Filerja in Ghulaja, poslancev stranke malih posestnikov, je ministrski predsednik odgovoril, da ne more tega izvesti z ozirom na nedotakljivost, ki jo uživajo kot parlamentarci. V pogledu zahteve po aretaciji voditelja mladinske organizacije za male posestnike Štefana Racza je zahteval, naj razlože obtožbo.

25. t. m. - atomska bomba

Eksplozija pod vodo

Auckland, 22. julija

Neki član ameriške znanstvene odprave je ob prihodu v Auckland izjavil, da bo peta eksplozija atomske bombe pod vodo 25. julija v zalivu bikinškega atola verjetno povzročila večjo škodo na poizkusnih ladjah.

Večjo škodo predvidevajo zaradi dejstva, da je voda boljši prevodnik energije kot zrak in je dno ladij manj odporno kakor ostali njihovi deli.

Dr. Charles Compton, vodja urada za preučevanje zaključkov o poizkusih z atomsko bombo pri odpravi je izjavil, da je prvi poizkus pri bikinskem atolu «popolnoma uspel». Dodal je, da mnogi ameriški znanstveniki niso odobravali uporabe atomske bombe proti Japonaki in so upali, da bo samo pogled nanjo tako strašen, da bo prisilil narode k opustitvi starega mišljenja in k žrtvovanju, da se izognejo vojnam v bodočnosti. Po prvem poizkusu na Bikinih pa se nasprotno mnogi znanstven ki bojijo, da bi se svet le vrnil k staremu mišljenju, misleč, da atomska bomba le ni tako strašna.

PERZIJSKI LEVIČARJI PROTI FRANCU

Teheran, 22. julija

Približno 50.000 oseb, ki pripadajo levičarski stranki «Tudeh» in delavskim sindikatom, je priredilo demonstracije ter več kot 6 ur demonstriralo po glavnem trgu in ulicah Teherana. Demonstranti so se z zastavami stranke zbrali na glavnem trgu in tajnik stranke Rosta je imel govor, v katerem je dejal med drugim: «Mednarodni reakcionarji podpirajo generala Franca za pripravo nove vojne. Odposlanci vseh perzijskih delavcev so tu zbrani, da protestirajo proti britanskemu vmešavanju v perzijsko politiko».

CIKLON NA JADRANU

Bologna, 22. julija

Včeraj je od 16.-17. ure ciklon z nezaslišano silotvitostjo, ki je ljudje ne pomnijo, strahovito divjal nad Emilijo in posebno vzdolž jadranske obale. Povzročil je težko škodo na stvareh in ne malo žrtev med kopalci, ki so v zvezi s prazničnim dnevom bili na morju na motornih čolnih in jadrnicah. Nesrečno naključje je bilo, da ciklona ni v naprej najavila oblačnost ali kakšen drug znak. Pojavil se je nenadoma in je nepričakovano dvignil na plaži navpičen oblak peska, ki je onemogočil orientacijo. V Pontelagoscuro pri Ferrari se je neki čoln, na katerem je bilo sedem oseb, prevrnil in nobenemu od njih ni uspelo priti na obalo. Na istem področju je ciklon izruval več dreves in telegrafskih drogov. Pri Cesenatiku se je prevrnila jadrnica z nosilnostjo 4 ton, ki je bila približno 400 m od obale. Osebe, ki so bile na krovu, so izginile. Tudi v Forliju je bilo več mrtvih.

BELGIJSKA VLADA

BRUSELJ, 22. julija — Belgijski regent princ Karol je poveril dosedanjemu zunanjemu ministru Spaaku (socialist) sestavo nove vlade. Danes je Spaak začel s posvetovanji.

Po odstopu Achillesa Van Ackerja (socialist) je regent najprej poveril mandat za sestavo nove vlade Avgustu de Schrijevertu, voditelj krščanske socialistične stranke. Le-ta je mandat zaradi osebnih razlogov odklonil, nakar ga je dobil Paul Struye, katoliški senator. Krščanski socialisti so doslej pokazali malo volje za sodelovanje z ostalimi strankami, čeprav v parlamentu nimajo večine (manjka jim 1 glas). Katoličani ne morejo priti do sporazuma s socialisti (ki so druga najmočnejša belgijska stranka) zaradi tega, ker zahtevajo referendum za vrnitev kralja Leopolda ter volivno pravico za ženske (na obe zahtevi socialisti nočejo pristati). Paul Struye je imel razgovore z odstopivšim Van Ackerjem, vendar ni mogel sestaviti vlade, ker je plenarni svet Van Ackerjeve socialistične stranke odbil predloge za sestavo koalicijske vlade. Svet je z 290 glasovi proti 17 zahteval nadaljevanje koalicije levice s socialisti, komunisti in liberalci, čeprav ima ta koalicija samo 1 glas večine.

NEW YORK VABI ZDRUŽENE NARODE

New York, 22. julija

«New York Times» piše, da bo mesto New York povabilo Združene narode, naj si uredijo stalni sedež v prostorih svetovne razstave, kjer bo zasedala jesenska skupščina. Ne vedo še, če bodo ponudbo lahko sprejeli, ker mora na podlagi nasvetov posebne komisije meriti prostor, ki ga želijo Združeni narodi, 2240 akrov, razstavni prostor pa meri samo 1457 akrov.

IZ JUGOSLAVIJE

Novi jugoslovanski veleposlanik v Združenih državah Sava Kosanović je izročil svoje poverilnice predsedniku Trumanu. Ob tej priliki je izjavil, da vezi, ki so nastale med svetovno vojno med obema narodoma, ne morejo oslabiti trenotne težave; nasprotno: vezi bodo pridobile na važnosti v gradnji in pri vzdrževanju miru. Kosanović je dodal: «Razumevanje ameriškega naroda za jugoslovansko zgodovino in duha je važnejše danes kot kdaj koli, ko je najglobija želja našega naroda trajen mir in so vse naše sile posvečene — z veliko pomočjo ustanove UNRRA, pri kateri vi tako plemenito sodelujete — obnovi življenja in gospodarstva v državi, ki je bila tako kruto opustošena». Predsednik Truman je odgovoril, da bo ameriški narod dolgo pomnil hrabri boj Jugoslavije v drugi svetovni vojni proti nasilniškim silam osi. Združene države zasledujejo s simpatijami napore jugoslovanskih narodov za obnovo in za dosego — samostojno in v skladu z Združenimi narodi, — tistih idealov svobode in demokracije, ki so vodili Združene narode do zmage.

Prvič, odkar je marsal Tito prevzel ministrsko predsedstvo, se je oglasila v jugoslovanski zbornici opozicija. Dr. Dragoljub Jovanović, vodja levega krila kmetske stranke in nekateri njegovi pristaši, so odločno kritizirali zakonske osnutke o sodnem postopku in o ravnanju z državnimi funkcionarji, ko so o teh osnutkih razpravljali v zbornici. Osiutke so odobrili z majhnim številom nasprotnih glasov, vendar je debata odkrila nesoglasja v kmetski stranki.

S. 1. avgustom bodo otvorili zračno progo med Beogradom in Prago; letala bodo vozila štirikrat na teden. S 16. julijem so otvorili zračni promet med Beogradom in Tirano; letala vozijo enkrat na teden.

Jugoslovanska delovna brigada, ki je nedavno prispela v Varšavo, je že začela z delom pri obnovi mesta. Delovna brigada sodeluje pri obnovi Malahovskega trga.

Včeraj je prispel v Brčko predsednik panslovanskega odbora v Moskvi general Aleksander Gundurov. Mladim graditeljem železniške proge Brčko-Banovići je prinesel pozdrave panslovanskega odbora in sovjetskega ljudstva.

Albanski narod je z veseljem in navdušenjem sprejel poročilo o podpisu sporazuma o prijatejstvu in medsebojni pomoči med Jugoslavijo in Albanijo. V več okrajih Albanije je prišlo do manifestacij; narod je navdušeno vzklikal bratstvu in prijateljstvu obeh narodov. V Tirani je bil miting, na katerem so govorniki podčrtali važnost podpisanega sporazuma, ki bo prispeval k še tesnejšemu zbližanju obeh prijateljskih dežel.

Jugoslovanska poslanska zbornica je z odobravanjem sprejela pogodbo o prijateljstvu in vzajemni pomoči z Albanijo, ki so jo sklenili 9. julija v Tirani. Jugoslovanski zunanji minister Stanoje Simić je imel govor, v katerem je omenil, da je ta pogodba sledila pogodbam, ki jih je Jugoslavija sklenila s Sovjetsko zvezo, Poljsko in Češkoslovaško.

IZ SLOVENIJE

Na Vrhniki gradijo novo tovarno, ki bo predelovala predvsem svinjske kože. Izgotovljene kože bodo v največji meri namenjene izvozu. Zasnovana gradbena dela obsegajo skoraj 2.000 kvadratnih metrov zazidane ploskve z velikimi delovnimi dvoranami in s pripadajočimi stranskimi prostori. Poleg tega bodo zgradili tudi kotlovnico z okoli 4 metre visokim tovarniškim dimnikom. Ob potoku bodo zgradili čistilne naprave. Tovarno bodo v surovem stanju dogradili do konca julija, ostala notranja dela pa bodo končana do decembra. Gradnjo tovarne je prevzelo državno gradbeno podjetje Gradis, ki je uvedlo akordno delo, s čimer so povečali storilnost in zaslužek delavcev.

Sredi tega meseca so v Ljubljani začeli s polfinalnim turnirjem za državno šahovsko prvenstvo za leto 1946. Turnir je začel z nagovorom predsednika šahovskega odbora Eda Turnherja.

«Ljudska pravica» javlja; da je bila 14. julija na vsem področju B široka akcija za zbiranje naročnikov za antifašistično časopje in za organiziranje kolportažne mreže. Akcija, ki so jo priredili ob obletnici ustanovitve «Primorske borbe» je potekala z geslom: «Reakcionarnemu časopisju ni mesta na naših tleh». Časopise so razvažali s kamioni, ki so jih že čakale pravljene mladinske štafete, ki so nato odnesle časopise tudi v najoddaljenejše kraje. V enem samem dnevu so pridobili 12.000 novih naročnikov.

V Mariboru so že lani pod vodstvom Peca Šegule osnovali vokalni kvintet. Pobudo za to je dalo vodstvo mariborske relejne radijske postaje. Naloga kvinteta bo predvsem ta, da bo izpolnil oddaje relejne postaje. Poleg tega kvintet že dalj časa vabijo k sodelovanju razne množične in kulturne organizacije. Tem vabilom se je kvintet vedno rad odzval.

V dneh od 25. julija do 4 avgusta bo v Beogradu prvi fizkulturni zlet jugoslovanske armade in mornarice. Na zletu bo nastopilo okoli 5.000 fizkulturnikov — pripadnikov jugoslovanske armade; to bo po osvoboditvi največja sportna manifestacija tako po številu nastopajočih kakor tudi po različnosti programa.

Po četrtem kolu polfinalnega državnega šahovskega turnirja v Ljubljani vodi Puc s tri in pol točkami; sledita mu Gabrovšek in Tekavčič s tremi točkami.

Zdravilišče Slatina Radenci je bilo med okupacijo precej poškodovano. Posebno veliko škodo so utrpeli parki in nekatere druge zdraviliške naprave. Zdaj so končali vsa obnovitvena dela. Kopališče, ki je prej lahko sprejelo največ 60 oseb, jih zdaj lahko sprejme 300. Moderno kopališče «Terapija» so opremili z novim pohištvom. Obnovili so tudi «Radenski» in «Kapelski» dom, vilo «Olgo» in najmodernejšo zdraviliško zgradbo «Stekleno dvorano», ki služi za zdravljenje z radensko slatino. Preuredili so tudi park. Zdravilišče ima svojega posebnega zdravnika in svojo lekarno. Celodnevna oskrba znaša v I. kategoriji 150 dinarjev, v IV. pa sedemdeset dinarjev.

Ljubljanska mestna ljudska skupščina je sklenila, da bo zaradi pomanjkanja delovnih sil in strokovnega kadra v letošnji gradbeni sezoni izdajala gradbena dovoljenja izključno le za stanovanjske zgradbe oz. za gradbena dela, ki so predvidena v programu obnove.

V začetku maja so pričeli s pripravljalnimi deli za gradnjo velike hidrocentrale v Mostah pri Žirovnici. Hidrocentrala bo izkoriščala padec Save Dolinke v odseku Javornik-Zasip. Za gradbena dela v letosnji sezoni so že odobrili potrebne kredite, tako da je bilo mogoče že pričeti z gradbenimi deli.

V začetku tega meseca so priredili v Kranju pevski festival pionirskih zborov kranjskega okraja. Po večmesečni skrbni pripravi je nastopilo 15 zborov s partizansko, narodno in umetno pesmijo. Prvi je nastopil pionirski zbor iz Dupelj, za njim zbori iz Kovorja, Kranja, Križa, Nakla, Podbrezij, Šmartna, Šenturške gore, Trboj, Tržiča, Vokla, Primskovega, Šenčurja in Cerkelj. Najboljše se je odrezal mladinski zbor iz Nakla.

Poročili so se: kapetan dr. Viktor Volčjak iz Ljubljane z Vido Grošljevo in Žirov; kapetan Milorad Nedić z Olgo Bezlajevo v Skoplju; strojni tehnik Pavel Fišinger z Božo Vidicevo v Mariboru.

ZANIMIVOSTI

V raznih delih Nemčije so odkrili mnogo glasbenih rokopisov neprecenljive vrednosti, ki so bili last državne knjižnice v Berlinu. Med originali, ki so jih našli, je Bachov «Oratorij za božično mašo», tri Beethovnove simfonije, Bramsov koncert za violino in Mendelsonovo skladbo «Sen kresne noči».

• • •

V Amsterdamu bodo postavili nov ciklotron; načrt za to pripravo so med vojno napravile tovarne električnega materiala «Phillips» v Eindhovenu. Novo napravo bodo uporabljali za raziskovanja na amsterdamskem vseučilišču in zavodu za raziskovanja atomske fizike.

• • •

V začetku tega tedna so vrgli v Cremoni v eno izmed najbolj obiskanih pleznih dvoran ročno bombo; eksplozija je povzročila veliko paniko, toda na srečo ni bil nihče ranjen.

• • •

Letalsko poveljstvo ameriške vojske poroča, da imajo v načrtu polet brez pristanka na razdalji 16.000 km; polet bodo izvedle veletrdnjave «B 29» iz Honolula v Kairo preko severnega tečaja. Polet bo zahteval po mnenju tehnikov okoli 43 ur.

• • •

Te dni bodo izdali v Vatikanu novi civilnopravni zakonik, ki bo stopil v veljavo 1. novembra 1946. Zakonik obsega 3 knjige, 11 naslovov in 924 členov.

• • •

Na Dunaju so začeli z razpravo proti zdravniku Ernestu Illingu in dvema zdravnicama, obtoženim, da so zastrupili 250 otrok. Zastrupljenje je bilo po izjavah obtožencev naročeno iz Berlina «za čiščenje in izboljšanje fizične stopnje nemške rase»; izvršeno je bilo v bolnišnici Steinhof v bližini Dunaja, in sicer v zadnjih dveh letih vojne.

• • •

«Tass» poroča, da bo sovjetska uradna organizacija za raziskovanje predelov severnega tečaja poslala ekspedicijo, ki bo prezimila na Benettovem otoku, ki leži 1450 km od severnega tečaja v vzhodnem Severnem ledenem morju.

• • •

V Berlinu so na seji koordinacijskega odbora odobrili in podpisali v imenu nadzorstvenega sveta odlok, ki govori o «likvidaciji trofej in nacističnih vojaških muzejev».

• • •

Visoko francosko sodišče je obsodilo na 10 let izgube državljanskih pravic Paula Charbina, ki je bil devet mesecev minister za prehrano v vichyjski vladi, preden je prevzel oblast Laval v aprilu 1942.

• • •

Predsedniku Trumanu so podarili šaro z zemljo z bojišča Gastogne v Belgiji. Žaro so prepeljali z letalom iz Belgije v Združene države; predsedniku Trumanu sta jo na vrtu Bele hiše izročila bivši belgijski obrambni minister in senator Paul Van Zeeland in bivši belgijski ministrski predsednik in sedanji predsednik belgijsko ameriškega društva.

• • •

Sodišče v Kopenhagenu je obsodilo na dve leti zapora vodjo padalcev danskega odporniškega gibanja med vojno majorja Flemminga B. Musa, ki je bil obtožen, da si je nezakonito prisvojil 45.000 sterlingov. Te je britanska vlada poslala kot podporo odporniškemu gibanju. Sodišče je pri izreku kazni upoštevalo obtoženčevo preteklost in dejstvo, da je bila omenjena vsota vrnjena.

• • •

Predsednik Truman je proglasil prvi avgust za «Dan ameriškega letalstva» v počastitev osebja in vseh tistih, ki so s pomočjo raziskovanj in izboljšanj na znanstvenem in industrijskem polju pripomogli k razvoju in moči ameriškega letalstva.

GOSPODARSTVO

Zahodne predele Bengalije v Indiji je prizadela velika poplava, ki je uničila dragocene pridelke riža. Angleški letalci z letali oskrbujejo 500.000 oseb, ki so odrezane od ostalega sveta. Poplava je povzročila že mnogo žrtev, veliko število oseb pa je v nevarnosti, da umre od lakote.

Pred nekaj dnevi je britanska vlada ukinila «črne liste», katere je vpeljala med zadnjo vojno. Britanska podjetja so zdaj spet svobodna in morejo vzpostavljati stike s poljubnimi tvrdkami v nevtralnih državah. Francija in Združene države sta že prej storili podobne ukrepe. Britanska «črna lista» je vsebovala 15.000 imen.

Zadnje dni junija se je prvič po po vojni v Zürichu sestal izvršni odbor mednarodnega združenja za zaščito industrijske lastnine, katerega delovanje so prekinili leta 1939. Na sestanku so prikazali namen pariškega dogovora iz leta 1883 in potrebo po zagotovitvi pravne zaščite za patente, tvorniške in trgovske znamke, modele in industrijske risbe. Odbor pripravlja tudi osnutek za mednarodni dogovor, po katerem naj bi zaradi vojnih dogodkov izgubljene ali kakor koli prekinjene industrijske lastninske pravice vrnili prvotnim lastnikom, ne da bi pri tem opustili pravico tretjih oseb, ki so med vojno v dobri veri pridobile

Bermudski parlament je kanadski vladi podelil monopol nad letalsko službo med Bermudi in Kanado za dobo 4 let. Kanada ima v načrtu v prihodnji jeseni vzpostaviti novo progo, ki bo vezala Montreal z Bermudi in drugimi otoki Zahodne Indije.

TRST

Seja Pokrajinskega sveta

V soboto je bila seja Pokrajinskega sveta, na kateri so po odobritvi zapisnika zadnje seje najprej prečitali nekatera pisma, ki jih je prejel svet.

Med važnejšimi točkami dnevnega reda je bilo poročilo o načrtu za razširitev naprave za precejanje vode vodovoda «Randaccio» in naprave za dviganje, vode, ki jo dobiva Bazovica. Svet je nadalje odobril odloke tržaške občine za ureditev pokojnin osebju ustanove ACEGAT in za natečaje upravnih uradnikov, pomožnih moči in tipkarjev.

Pri slučajnostih so govorili o žaščiti mladoletnikov, nadalje o zapadlosti krušnih odrezkov ter o pospešitvi izplačil vojne škode.

Okrožni ukaz št. 45

Tržaški okrožni komisar podpolkovnik J. C. Smuts je izdal okrožni ukaz št. 45, s katerim odreja razpust pokrajinskega odbora za lov. Glavni okrožni nadzornik za poljedelstvo v tržaškem okrožju bo prevzel nalogo posebnega komisarja pokrajinskega odbora ter bo opravljal vse določene naloge. Vse uredbe glede zaščite divjadi in izvajanja lova ostanejo v veljavi, v kolikor niso v nasprotju s tem ukazom.

NAPAD NA KAMION TRŽAŠKEGA SEPRALA

V soboto ob 3.30 uri so obvestili policijsko patruljo, da so na miramarski cesti napadli kamion tržaškega Seprala. Policija je blizu barkovljanske mitnice izvedela podrobnosti o dogodku: šofer kamiona Josip Hitti je izjavil, da so blizu drugega miramarskega predora vrgli neznanci proti avtomobilu dve steklenici bencina; eno je policija našla razbito na označenem mestu, drugo pa je dal agentom šofer, ki jo je našel na platnu, ki je pokrivalo priklopni voz.

Kamion je prihajal iz Vidma s tovorom moke in testenin za prehrano tržaškega prebivalstva.

Zločin v ulici Corsi

V soboto proti 23 uri, je neki strašno prestrašeni moški tekel po ulici Milano. Nekemu mimoidočemu je dejal, da ga zasleduje črni avtomobil, s katerim so nekaj minut prej ugrabili njegovega tovariša. Mož je spet začel teči, toda v ulici Corsi sta dva neznanca iz kratke razdalje izstrelila proti njemu tri strele. Ranjenec je med prevozom v bolnišnico izdihnil.

Policija je ugotovila, da gre za 44 letnega poljedelca Milana Milanovića, rojenega v Vanovu v Srbiji, začasno stanujočega v Trstu v ulici Milano št. 4. Policija je uvedla preiskavo, da bi izsledila morilce; na kraju dogodka so našli tri tulce za naboje 9 mm kalibra iz revolverja «Beretta». Truplo Milanovića so prepeljali v mrtvaško vežo v ulici Pietà.

RAZPRAVA PROTI BIVŠEMU TRŽAŠKEMU PREFEKTU

Dne 22. t. m. se bo pred izrednim porotnim sodiščem začela razprava proti bivšemu tržaškemu prefektu za časa nemške zasedbe dr. Brunu Coceaniju. Sodišču bo predsedoval dr. Mario Thermes.

PREHRANA

Razdeljevanje marmelade in moke za polento. Danes so žaceli razdeljevati v občini Trsta 150 gr. marmelade potrošnikom od 1 do 9 let in po 1000 gr moke za polento vsem skupinam potrosnikov. Konec razdeljevanja 31 t. m., cena marmelade 130 lir za kg. moke za polento 20 lir za kg.

Razdeljevanje tobaka. Za teden od 22. do 28. t. m. si potrošniki lahko nabavijo tudi en zavojček cigaret «Fib».

Brezplačno razdeljevanje sladkorja

Sepral poroča, da bodo danes zaceli brezplačno razdeljevati naslednjim skupinam potrošnikov določene količine sladkorja: otrokom od 0 do 9 let po 500 gr, mladeničem od 9 do 19 let po 300 gr, osebam nad 65 leti po 300 gr, in sicer proti oddaji odrezka VIII in kuponov št. 15 in 16 živilske nakaznice julij-oktober. Konec razdeljevanja 26 t. m.

Premožnim potrošnikom, ki brezplačnega razdeljevanja niso potrebni, svetujemo, da odrezke razstrižejo, ali jih oddajo v pripravljene nabiralnike po cerkvah, pri ECA, ali pri ital. Rdečem križu, ali pa jih izročijo potrebnim potrošnikom, ki jih sami poznajo.

Obsodba kolaboracionista na begu

Prisotni oproščeni

V soboto dopoldne so pred izrednim porotnim sodiščem nadaljevali v petek prekinjeno razpravo, in sicer proti Redentu Missadinu, Mariju Guerratu, Nicoli Dibitontu, Mirku Viktorju in Ruggeru Calebichu (na begu). Vsi so bili obtoženi, da so kot uradniki političnega inspektorata v ulici Sv. Mihaela sodelovali z Nemci, in sicer pri čiščenjih in aretacijah partizanov, pri represalijah proti prebivalstvu, delali preiskave itd. Razen enega obtoženca so vsi navzoči zanikali, da bi bili člani policije.

Po zaslišanju prič, govorih javnega tožilca in odvetnikov, je sodišče spoznalo Ruggera Calebicha za krivega zločina kolaboracionizma ter ga je obsodilo na 12 let zapora z vsemi zakonitimi posledicami, medtem ko je ostale obtožence oprostilo.

Predsednik sodišča je bil Nachich, javni tožilec Okretich, ljudski sodniki Carle, Metelli, Macovec in Berti.

Promet med Anglijo in Avstralijo

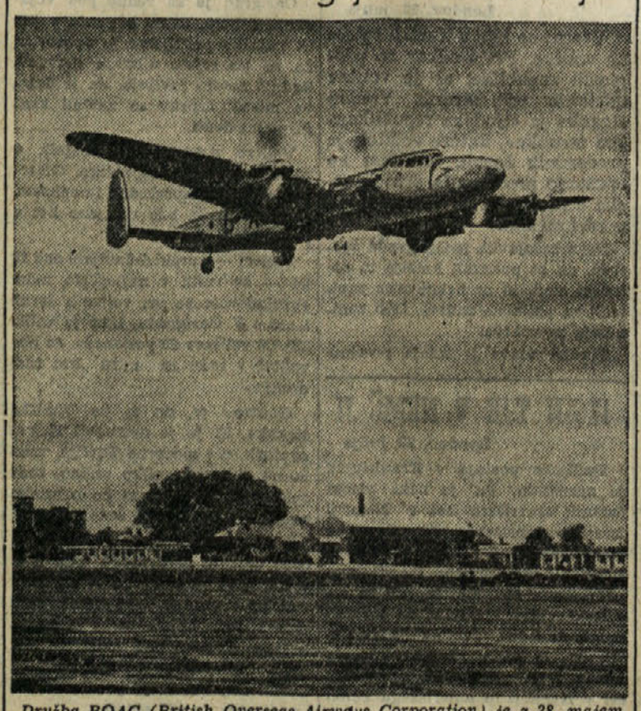

Družba BOAC (British Overseas Airways Corporation) je z 28. majem uvedla potniški letalski promet med Anglijo in Avstralijo. Na novi progi obratujejo letala vrste «Lancastrian». Po novem načrtu so potniki odšli z londonskega letališča namesto z letališča v Hurnu; s tem so skrajšali potovanje. Naša slika nam kaže letalo po odletu z novega letališča.

GORICA

Razprava proti ugrabiteljem

Sodišče je zaslišalo Menardovo ženo, ki so jo po treh dnevih zaslišavanja v Ajdovščini izpustili in se je mogla vrniti v Solkan

V soboto se je nadaljevala razprava proti Melinšku in šestim soobtožencem, in sicer zaradi ugrabitve z oboroženo silo Karla Menarda, označenega kot jugoslovanskega častnika dezerterja. Razpravi, ki je bila v dvorani porotnega sodišča v kateri zaseda višje zavezniško sodišče pod predsedstvom stotnika Robertsona, je prisostvovala velika množica občinstva.

Ljudje z bombami

Po otvoritvi razprave je bil kot prvi zaslišan bratranec gospe Menardove Anton Bizjak, ki stanuje v Solkanu, ulica Montesanto 158. Priča je pripovedovala, da je bila na večer ugrabitve v neki gostilni v Solkanu, kjer ga je lastnik hiše v ulici Montesanto 158 Gasparini pozval, naj gre domov in mu rekel, da so v hiši bombe, ali ljudje z bombami. Doma je našel vežna vrata zaprta in na njegovo trkanje mu jih je odprl neki neznanec. V kuhinji sta bila oba Menardova skupaj z Melinškom in Lebanom, katera je priča poznala kot Edvarda in Tonija. Iz načina kako je eden izmed njiju držal roko je domneval, da je oborožen. Ker se je kmalu po prihodu priča slabo počutila, je odšla na stranišče. Tam je slišala, da so vse osebe odšle in ko se je vrnila v kuhinjo je tam našla Marijo Majnikovo, ki mu je povedala, kaj se je zgodilo. V odgovor na zadevno vprašanje javnega tožilca stotnika J. F. S. Cobba je priča izjavila, da stvari ni pripisovala posebne važnosti, tako da dogodka niti ni prijavila policiji. Izmed odvedenih oseb je dva meseca kesneje videl le svojo sestrično Terezijo Bizjakovo, Menardovo ženo, katero so nekaj dni pozneje izpustili, medtem ko so moža pridržali.

Za Bizjakom je sodišče zaslišalo pričo Alfreda Mininija, mesarja v Solkanu. Priča je nasprotno od vseh dozdaj zaslišanih oseb govorila v italijanščini. Izpovedala je, da je bila na večer ugrabitve v gostilini Virgilja Juga v Solkanu. Tam se mu je približal Marko Visin v spremstvu dveh obtožencev, ki ju je spoznal, toda njunih imen ni vedel. Visin je Mininija prosil, naj mu za deset minut posodi poltovorni avtomobil Fiat 501. Minini je bil preveč utrujen, da bi vozil avtomobil, zato je prošnjo najprej odklonil. Na vztrajne prošnje pa je le pristal, toda pod pogojem, da Visin odgovarja za osebo, ki bo avtomobil vozila, to je za šoferja tvrdke Tacchini Draščka, ki je tudi med obtoženci. Avtomobil naj bi posodil samo v namenu, da se izogne morebitnim nevšečnostim s strani prosilcev. Potem ko je izročil avtomobil, je v gostilni čakal na vrnitev do 23. ure in pozneje na cesti, dokler se okrog 2. ure ponoči avtomobil ni vrnil. Z njim so se pripeljali Drašček in oba mladeniča, ki sta prej spremljala Visina. Na tem mestu je priča na vprašanje javnega tožilca izjavila, da je od Kronberga do Ajdovščine 35 ali 36 kilometrov.

Pričanje žene

Na to je obramba zahtevala, da zaslišijo Menardovo ženo. Zahtevala je tudi vložitev uradne poizvedbe o Menardovi usodi in če je bil ta res jugoslovanski častnik. Tožilec je v glavnem pristal na zahtevo, medtem ko je sodišče izjavilo, da se ta poizvedovanja tičejo obrambe. Nato so razpravo prekinili.

Popoldansko zasedanje se je začelo z zaslišanjem Menardove žene Terezije Bizjakove. Izpovedala je, da je bil mož nekdaj pripadnik italijanske vojske, nato partizan in pozneje častnik jugoslovanske vojske. Prišel je v Gorico, kjer je stalno bival. Žena ni vedela, če je imel mož namen vrniti se (pozneje je na vprašanje javnega tožilca trdila, da se mož po svoji volji nikoli ne bi vrnil). V Solkanu sta stanovala dva tedna, ko je 10. marca okrog 21. ure prišel v njihovo stanovanje Melinšek in vprašal Menarda, zakaj še ni odpotoval. Po kratkem razgovoru v njuni spalnici, kateremu žena ni prisostvovala, je je mož prosil, naj pripravi kovčege.

Na poveljstvu v Vipavi

Takoj nato so odšli peš do Kronberga, kjer so sedli na poltovorni avtomobil, ki jih je peljal do demarkacijske črte. Kakor je predhodno rekel Melinšek, ga je tam pričakoval neki njegov predstojnik. Žena ni opazila, da bi bil kdo oborožen. Ko so prišli v Vipavo, so jih odvedli na krajevno poveljstvo. Njo so potem po treh dnevih zaslišavanja v Ajdovščini izpustili in se je mogla vrniti v Solkan.

Tu je kmalu nato zvedela, da je mož v Ljubljani, odkoder je dva meseca pozneje dobila njegovo prvo dopisnico. Nato je prejela še nadaljnje dopisnice, v katerih ji je mož naznanjal, da je zdrav in jo prosil, naj mu pošlje hrane. Na točno vprašanje tožilca je priča izjavila, da ne more trditi, da je vso stvar vodil Melinšek, ker ni prisostvovala razgovoru med njim in možem in ker so bile z Melinškom tudi druge osebe.

Nato se je začelo pričevanje obtožencev. Sodišče je zaslišalo najprej Danijela Basina in Ignacija Obljubka, ki sta zanikala svoje izjave, ki sta jih predhodno dala na policijskem sedežu. Razprava je trajala do večera, ko je je sodišče preložilo na današnji dan.

Najdba bomb

Med razvalinami starega gradu Lantierskih grofov je policija pred nekaj dnevi našla 9 bomb manjše eksplozivne moči za minometalec kalibra 81. Očidno gre za vojne ostanke, ker so bile vse bombe zarjavelje. Izročili so jih oddelku čistilcev min, da jih bo razstrelil.

Zaplemba testenin

V Romansu ob Soči je policija ustavila tovorni avtomobil z evidenčno številko TS 9790, katerega je vozil Andrej Cetin, da bi pregledala potno dovoljenje. Pri pregledu tovora je policija našla 3 stotę belih testenin in 3,24 stota črnih, za kar pa šofer ni imel nikakega dovoljenja, ki bi opravičevalo prevoz živil. Policija je testenine zaplenila in vodi nadaljnje poizvedbe.

Strela, ki nista zadela

V petek pozno zvečer se je 47 letni kmetovalec Ivan Mavrič iz Nove pri Krmini vračal domov. Na poti pa sta se iz obcestnega grmovja nenadoma pojavila dva z revolverji oborožena neznanca, ki sta, ne da bi kaj spregovorila, izstrelila proti njemu dva strela. Na srečo sta oba strela zgrešila in Mavrič je ostal nepoškodovan, toda od strahu bolj mrtev kot živ. Napadalca sta nato zbežala. Zdi se, da je imel Mavrič tistega večera pri sebi večjo vsoto denarja, katere sta se hotela oba zlikovca polastiti.

GOLJUFU JE NASEDEL

Kmet Vladimir Knapič iz Dornberga je policijskemu poveljstvu v Rihemberku javil, da ga je neki neznanec ogoljufal za 15.000 lir in kolo. Omenjeno vsoto in kolo je Knapič zaupal spretnemu goljufu, ki mu je obljubljal dobičkanosen črnoborzijanski posel.

VOZ DRV NA ŽENO IN OTROKA

Na ovinku pri Ločniku se je prevrnil voz drv na Terezo Del Negro poročeno Maglione in njenega 7 letnega otroka Alda. Ženo, ki je dobila poškodbe po glavi in telesu, so prepeljali v bolnišnico, kjer bo morala ostati mesec dni. Otrok je dobil samo lažjo rano na lasišču. V bolnišnici so ga obvezali in je nato lahko odšel domov.

DVAKRAT GA JE POVOZILO

Na ulici Oberdan se je neki kolesar zaletel v 46 letnega Franca Bauslerja in ga podrl na tla. Nato pa je pripeljal mestni avtobus in nesrečnika povozil. Kljub dvojni nesreči si je Bausler poškodoval samo desno nogo. Prepeljali so ga v splošno bolnišnico, kjer bo moral ostati tri tedne.

Bik mu je izginil

Mlad bik je izginil kmetu Josipu Batističu iz Bilj. Batistič ni vedel ali so mu žival ukradli ali je sama pobegnila, zato je v dvomu izgubo naznanil policiji.

PREHRANA

Zvišanje dodatkov kruha. Sepral sporoča, da je odločba o povišanju krušnega obroka za 50 gr z 21. julijem razširjena tudi na dodatni obrok, ki ga dobivajo noseče žene od petega meseca nosečnosti dalje, delavci in nastavljenci zavezniških sil.

Jajca v prahu. V zvezi z objavo iz januarja tega leta, sporočajo, da je pri trgovcih na drobno jajčni prah v prosti prodaji, dokler zaloge ne bodo pošle.

Prepovedano je predhodno trganje odrezkov. Ker nekateri prodajalci živil in peki svojim odjemalcem predhodno trgajo odrezke kar za ves mesec ali celo za vse štirimesečje naprej, opozarja Prehranjevalni urad, da je to strogo prepovedano, kajti v primeru, da bi se potrošnik iz ene občine preselil v drugo, na odtrgane odrezke ne bi mogel prejemati živil. Prodajalci živil in peki morajo zato sproti trgati odrezke, sicer bodo proti njim ukrepali po zakonu.

ZIVLJENJE SI JE VZELA

V neki kmetski hiši v bližini Kobarida so domači včeraj okrog 13. ure našli obešeno 23 letno Zofijo Valentinčičevo. Domnevajo, da si je nesrečnica končala življenje zaradi ljubezenskih neprilik.

TEHNIKA

SOVJETSKI ZNANSTVENIK ODKLONIL UDELEŽBO NA ZNANSTVENI KONREFENCI V CAMBRIDGU

Gambridge, 22. julija

Sovjetski znanstvenik profesor P. Kapitza, ki ja zapustil vseučilišče v Cambridgu precej let pred izbruhom vojne, z namenom, da odide v Sovjetsko zvezo na počitnice in kateremu sovjetske oblasti niso dovolile, da bi se vrnil na Angleško, je bil pred kratkim povabljen na konferenco društva za fiziko, ki bo ta teden v Cambridgu.

Tajnik konference dr. J. E. Allen je včeraj izjavil, da prof. Kapitza ni mogel sprejeti povabila zaradi poslovnih zadržkov. Namesto tega bodo na konferenci prečitali poročila o njegovih izsledkih, ki jih je dosegel v svojem laboratoriju.

RADIO TRST II

411 m - 731 kc

Ponedeljek, 22. julija

17.30, glasba iz Miramara; 18, glasbeni spored; 19.15, radijska univerza; 18.30; pester koncertni spored; 19, predavanje; 19.15, literarna ura; 19.45, klavirski koncert; 20, napoved časa - slov. vesti; 20.15, ital. vesti; 20.30, glasbena razstava; 20.45, predavanje; 21, zaključek.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

WILLIAM SAROYAN 4.

ČLOVEŠKA KOMEDIJA

To pesem sta igrali za Marka, ki je bil vojak, pa naj bo že kjer koli, saj je bila to njegova najljubša pesem. Njihova soseda Maria Arena je medtem vstopila v salon, se ustavila pred klavirjem in pričela peti. Pela je za Marka, ki ji je pomenil vse. Mali Ulix je poslušal in opazoval. Zdelo se mu je, da je na vsej stvari nekaj skrivnostnega, kar bi tudi on rad razumel in se je res trudil, da bi razumel, dasi je bil že zelo zaspan. Na vso moč se je potrudil in vprašal: «Kje je torej Marko?»

Gospa Macauleyeva je pogledala dečka in mu pričela pripovedovati: «Skušaj razumeti...» Nato se ji je ustavilo. Ulix je skušal razumeti, a ni vedel, kaj bi prav za prav bilo treba razumeti.

«Kaj bi moral razumeti?» je vprašal.

«Marko je zapustil Itaco.»

«Zakaj?»

«Marko je šel k vojakom.»

«In kdaj se bo vrnil domov?»

«Ko se bo vojna končala.»

«Že jutri?»

«Ne, jutri še ne.»

«Kdaj pa?»

«Ne vemo. Pričakujemo ga.»

«Kje pa je moj oče? Če pričakujemo njega, ali se bo tako kot Marko vrnil tudi oče?»

«Ne, ne ravno tako. Oče se ne bo vrnil domov tako, da bi šel po ulici, se vzpenjal po stopnicah in bi potem stopil v sobo, kot je vedno delal.»

To je bilo za dečka preveč in ker je bila samo ena beseda, od katere bi mogel pričakovati nekaj resnice in tolažbe, jo je vprašal: «Zakaj?» Gospa Macauleyeva se je obrnila k Bettini in Mariji rekoč: «Smrti nihče zlahka ne razume, kako neki bi jo mogel šele otrok; toda vsako življenje ima svoj konec.» Pogledala je Ulixa in nadaljevala: «Tisti dan, ko je vsega konec, je za tvojega očeta napočil pred dvemi leti.» Znova je pogledala Bettino in Marijo: «Toda dokler bomo živeli in dokler bomo ostali skupaj ter dokler se ga bosta spominjali dve od naju, nam ga nobena stvar na svetu ne more vzeti. Morejo odnesti proč njegovo truplo, toda *njega* nikdar. Svojega očeta boš mnogo bolje spoznal, ko boš polagoma dorastel in boš tudi samega sebe bolje poznal. Ni mrtev, ker si živ ti. Čas in nesreče, utrujenost in bolezen so vzeli njegovo telo, toda ti nam boš vse to povrnil, ker si mlajši in živahnejši kot kdaj koli. Ne mislim, da ti vsega tega kar ti zdajle pripovedujem ne razumeš, ampak dobro vem, da se boš tega spominjal. Vedi, da se nobena dobra stvar ne pozabi. Če bi se moralo tudi to, kar je dobro, nekoč končati, na svetu ne bi bilo več ljudi in nikjer ne bi bilo življenja. Nasprotno pa je svet poln ljudi in čudovitega življenja.»

Dečko se je po vsem tem nekoliko zamislil, nato pa mu je prišlo na misel to, kar je videl čez dan.

«Kaj so to krti?» je vprašal. Mati na to vprašanje ni bila pripravljena. Vedela je, da je imel mališek dobre oči in poleg oči bujno domišljijo in razen te tudi srce, navdušenje in ljubezen in to ne samo za eno stvar ali za eno vrsto stvari, ampak za vse stvari na svetu in za vse ljudi.

«Krti v zemlji», je dejala, «ptiči v zraku in ribe v vodi, vidiš, vse to je del življenja stvari in tudi del našega življenja. Vse kar živi, je del nas samih in tudi mnoge druge stvari, ki se ne gibljejo kot mi, so tudi del nas in našega življenja. Sonce je del nas kot zemlja, nebo, zvezde, reke in morja. Vse te stvari so del nas in mi smo prišli na svet zato, da se nad vsem tem veselimo in da se zahvaljujemo Stvarniku, ki nam je vse to dal.»

Ta novost se je zdela malemu Ulixu dokaj razumljiva in sprejemljiva.

«Kje je zdajle Homer?»

«Tvoj brat Homer», je pripovedovala mati, «je zdajle v službi. Včeraj je našel neko zaposlitev in dela po šolskem pouku. Domov bo prišel šele po polnoči, ko boš ti že zdavnaj spal in sanjal v svoji postelji.»

Tega dečko na noben način ni mogel razumeti. Kaj je to delo? In zakaj bi moral brat delati? Kakšna zabava neki bi mogla to biti?

«A zakaj dela?» je vprašal.

Obe deklici sta potrpežljivo čakali, da bo mati odgovorila svojemu sinku.

«Tvoj brat Homer dela za to — je dejala mati — ker je tvoj starejši brat Marko pri vojakih, ker rabimo denar za nakup hrane in oblek, za plačilo najemnine in tudi za to, da lahko vsaj malce damo tistim, ki imajo še manj kakor mi.»

«Kdo?» je vprašal Ulix.

«Kdor koli — je odgovorila mati — na primer ubožci.»

«Kdo je ubožec?»

«Vsi», je odvrnila mati in se sama pri sebi nasmehnila.

Ulix si je na vso moč prizadeval, da bi ostal buden, toda zdaj ni mogel več. «Dobro si zapomni, da moraš vedno dajati — je nadaljevala mati — od tega, kar imaš tudi drugim, četudi bi te imeli za norca. Biti moraš darežljiv. Dajati moraš vsem tistim, s katerimi boš prišel v stik. Na ta način te ne bo mogel nihče prevariti, ker če boš dal tatu, ti on tega ne bo mogel ukrasti in na ta način ne bo več tat. Čim več boš dajal, tem več boš imel, da boš lahko še več dajal.»

Gospa Macauleyeva je pogledala Bettino in ji rekla: «Spravi ga v posteljo.»

Deklici sta odnesli Ulixa v posteljo. Kmalu je mati ostala sama v sobi, je zasišala neko kozake in se obrnila. Pri vratih je zagledala Mateja Macauleya, kot da ne bi nikdar umrl.

«Nekoliko sem zaspal — ji je rekel — saj sem bil tako zaspan. Oprosti mi, Katarina.»

Prav tako se je smejal, kot se smeje Ulix. V tem se je že vrnila Bettina in ji dejala: «Medtem ko sva mu privihavali rjuhe, se je od srca smejal.»

5. poglavje

TI GREŠ SVOJO POT — JAZ PA TUDI

Pred hišo gospe Rose Sandovalove je telegrafski sel zlezel s kolesa in nalahno potrkal na vrata. Takoj je videl, da je nekdo doma. Ni sicer slišal nikakega ropota, ampak je dobro vedel, da bo zaradi njegovega trkanja gotovo prišel kdo ven in je bil kar nekoliko nestrpen, ker bi rad videl, kakšna je ta gospa, ki se imenuje Rosa Sandovalova in ki bi zdajle morala prejeti novico o zločinu, ki se je dogodil nekje na svetu in ga občutiti sama v sebi.

Vrata so se kmalu odprla, toda ne z naglico, ampak z mirno in zaupljivo počasnostjo, kot da se ne bi bilo treba tistemu, ki je odpiral, prav ničesar bati na svetu. V odprtini vrat je zagledal to žensko.

(Nadaljevanje prihodnjič)